Intern. Archief Vrouwenbeweging Amsterdam

T-675

AFLEVERING 3 15 JUNI 1933 14e Jaargang

MAANDBULLETIN

VAN HET

Nationaal Bureau voor Vrouwenarbeid

ONDER REDACTIE VAN:

ANNA POLAK, Directrice en MARIE HEINEN, Adjunct-Directrice

Adres van het Bureau:
VAN SPEIJKSTRAAT 30, 's-GRAVENHAGE

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling: *f* 2.50 p. jaar voor leden; *f* 3.— voor niet-leden.

Losse nummers, zoolang de voorraad strekt, *f* 0.30

EEN RAAD VOOR ZIEKEN-VERPLEGING.

20 April l.l. had, op uitnoodiging van den Directeur-Generaal van de Volksgezondheid, een samenkomst plaats van afgevaardigden der Nederlandsche organisaties, welke werkzaam zijn op verpleeggebied.

Op deze bijeenkomst werd een Raad voor Ziekenverpleging opgericht.

In dien Raad hebben zitting: de St. Canisiusbond, de Bond van Directrices en Adjunct-Directrices van Ziekenhuizen, de Bond van Diaconessenhuizen, N N. V. „Het Groene Kruis", de Nationale Bond van Verplegenden, de Nat. Federatie „Het Wit-Gele Kruis", de Nederlandsche Bond van Wijkverpleegsters, de Nederlandsche Bond voor Ziekenverpleging, de Ned. R. Katholieke Bond van Ziekenverplegenden, de Vereeniging ter Bevordering van het Ziekenhuiswezen in Nederland en Koloniën, de Vereeniging van Katholieke Ziekenhuis-directeuren, en de Ned. Vereeniging voor Psychiatrie en Neurologie.

Het doel van dezen Raad is, dat men, door onderling overleg betreffende belangrijke verplegingsvraagstukken, zal komen tot resultaten, die aan den Gezondheidsraad ter beoordeeling zullen worden voorgelegd.

Het voornaamste punt van bespreking op de eerstvolgende vergadering zal zijn: de opleiding tot verpleegkracht. Ter bestudeering van dit onderwerp werd een commissie benoemd, bestaande uit de afgevaardigden van den Nationalen Bond van Verplegenden, den Nederlandschen Bond voor Ziekenverpleging, den Ned. R. Katholieken Bond van Ziekenverplegenden, de Vereeniging ter Bevordering van het Ziekenhuiswezen, den Bond van Directrices en Adjunct-Directrices van Ziekenhuizen, en de Ned. Vereeniging voor Psychiatrie en Neurologie.

Als tweede punt van de agenda zal op die vergadering besproken worden: de werkloosheid onder de verplegenden.

Voorzitter zal voorloopig zijn Dr. EYKEL, Hoofd-Inspecteur van de Volksgezondheid.

„Het Hoofdbestuur" van den Nat. Bond van Verplegenden, in welks orgaan van 8 Mei l.l. alles omtrent oprichting en doel van den Raad in quaestie werd vermeld, „juicht het initiatief tot het oprichten van den Raad voor Ziekenverpleging zeer toe, daar het van meening is, dat door onderling overleg en samenwerking der verschillende organisaties veel grooter kans op goede resultaten te verwachten is dan door het gescheiden handelen der vereenigingen, zooals tot dusver is geschied".

Wij gaan met dit oordeel volkomen accoord; en hopen, dat in eerste instantie de aantalsverhouding tusschen leerlingen en gediplomeerden in Ziekenhuizen — wat o.i. zonder financieele bezwaren kan geschieden door verlaging van loon der eerstgenoemden — zóó verandert, dat het aantal werkloozen belangrijk kleiner wordt.

DE FINANCIEELE POSITIE VAN JONGE KANTOORBEDIENDEN.

Het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek van 31 Maart '33 bevat gegevens over de salarieering van jeugdig kantoorpersoneel in 1932, waaromtrent de Nederlandsche Vereeniging van Christelijke kantoor- en handelsbedienden een onderzoek bij hare leden had ingesteld.

Het gemiddelde aanvangssalaris dezer 770 personen, mannelijke en vrouwelijke, van 15 tot en met 24 jaar, werkzaam in de vijf grootste gemeenten, bedroeg te Groningen f 213, te Utrecht f 293, te Rotterdam f 295, te 's-Gravenhage f 306, te Amsterdam f 361 per jaar.

Van de 11 15-jarigen in de vijf steden bedroeg het salaris gemiddeld per jaar f 257; van de 27 16-jarigen f 314; van de 60 17-jarigen f 381; van de 109 18-jarigen f 460; van de 101 19-jarigen f 555; van de 93 20-jarigen f662; van de 97 21-jarigen f 762; van de 113 22-jarigen f 825; van de 98 23-jarigen f 1048; van de 61 24-jarigen f 1176.

De bezoldiging is sedert 1921 (het jaar, waarin ze het hoogst was) buitengewoon sterk gedaald. Het gemiddelde jaarsalaris bedroeg — volgens gegevens, indertijd verzameld door de verschillende organisaties te zamen — in 1921 in alle gemeenten met meer dan 100.000 inwoners te zamen, voor 15—17-jarigen f 660, voor 18—20 jarigen f 1265, voor 21—24-jarigen f 1815. In 1926 waren deze bedragen resp. f 438, f 805 en f 1410. In 1932 in de vijf bovengenoemde gemeenten te zamen resp. f 349, f 551 en f 926.

De daling bedroeg dus voor de drie leeftijdsgroepen van 1921 op 1926 resp. 33,6 %, 36,3 % en 22,3 %; van 1926 op 1932 resp. 20,3 %, 31,5 % en 34,3 %; van 1921 op 1932 resp. 47,1 %, 56,4 % en 49 %. „Deze buitengewoon groote daling is" — zoo lezen wij in het Maandschrift — „niet alleen ontstaan door salarisverlaging, doch grootendeels door veelvuldig inhouden van periodieke verhooging."

Het aantal werkloozen bedroeg voor zoover het vrouwelijk kantoorpersoneel betreft, ingeschreven aan de 55 belangrijkste Arbeidsbeurzen, in de maand Februari 1933: 564 onder de 18 jaar, 1203 van 18 jaar of ouder, te zamen dus 1767.

Op dit gedeelte van het arbeidsveld is de positie dus blijkbaar precair.

BIJZONDER GEWAARDEERDE VROUWENARBEID IN HET BUITENLAND.

Ook in andere landen dan het onze pleegt vrouwenarbeid van hoog kaliber ten zeerste gewaardeerd te worden.

Slechts enkele — geheel verschillende — voorbeelden daarvan: voorbeelden omtrent de waardeering van het werk van kort geleden gestorvenen en van nog levenden, willen wij hier noemen.

In het „Bouwkundig Weekblad Architectura" werd herdacht Miss GERTRUDE JEKYLL, Engelands beroemdste tuinarchitecte, die op den hoogen leeftijd van 90 jaar is overleden. Miss Jekyll, aanvankelijk schilderes, heeft dat werk door een gebrek aan haar gezichtsvermogen (bijziendheid) moeten opgeven. Haar fijnen smaak heeft zij echter in de tuinkunst ten volle kunnen uitleven, en tot een buitengewone hoogte kunnen opvoeren. Ongetwijfeld heeft haar verblijf in Parijs en Rome, alwaar zij haar aanvankelijke opleiding in schilderkunst genoot, invloed gehad op de ontwikkeling van haar liefde voor tuinkunst en kennis der bouwkundige architectuur. Zij heeft in Engeland de tuinkunst een schilderachtiger karakter gegeven, dan in het grootste deel de 19e eeuw het geval was. In overeenstemming met haar aanleg is *zij* het geweest, die door de zeer bijzondere wijze van groepeering en onderling verband tusschen huis en tuin, gepaard aan een ver doorgevoerd systeem van kleurencombinatie en groote plantenkennis, een geheel eigen karakter aan haar tuinen wist te geven. Door tallooze opdrachten heeft zij gelegenheid gevonden, haar idieeën te verwezenlijken. In de boeken, die deze kunstenares schreef over klimatologische, geografische, geologische en biologische bijzonderheden, en over planten, wordt het intuïtieve aesthetische verband tusschen tuinkunst en natuur voordurend gestipuleerd. Over geheel Europa en Noord-Amerika hebben Gertrude Jekyll's boeken waarschijnlijk grooten invloed uitgeoefend.

Bij de begrafenis DAME MAUDE AGNES LAWRENCE, die directrice was van de „Women's Establishments at the Treasury", d.w.z. hoofd was van alle vrouwelijke ambtenaren in geheel Engeland, en als eerste vrouw deze functie vervulde, werd voor haar bijzonderen arbeid diepe eerbied getoond. Ofschoon zij meeningen was toegedaan, waarmede wij het volkomen oneens zijn (zij was persoonlijk sterk tegen gehuwde ambtenaressen gekant, terwijl zij meermalen als haar meening bekend maakte, dat een lagere salarieering de vrouwelijke ambtenaren geenszins zou schaden) heeft zij zich desondanks groote populariteit verworven door haar buitengewoon menschelijk voelen; door alles wat zij — eerst als hoofdinspectrice van den Onderwijsraad, sinds 1920 als directrice van de vrouwelijke ambtenaren waarbij het haar taak was het Departement van de Schatkist, waaronder zij ressorteerde, van advies te dienen in alle aangelegenheden, welke de ambtenaressen betroffen, terwijl zij in bijna alle Commissies, die dienstquaesties behandelen, zitting had, en aan haar oordeel groote waarde werd gehecht — voor ambtenaressen en rijk heeft gedaan; tevens door haar intensieve belangstelling voor de prestaties harer ambtenaressen op sportgebied.

In 1926 werd zij benoemd tot „Dame Commander of the Order of the British Empire"; een orde, welke ongeveer 120 leden telt.

MARY HOOPER, de postvrouw uit Exmoor, in Engeland, heeft in 1916 dezen dienst op zich genomen, toen de postbode dienst nam in het leger. In de afgeloopen jaren heeft zij 15.000 mijl te voet afgelegd. Zij blijft dit werk voortzetten, omdat er geen enkele man zin heeft om dezen zwaren arbeid te verrichten. Zij werd (vermoedelijk wegens een jubuleum-dag) gephotografeerd op haar dagelijkschen rondgang, en in verscheidene bladen werden waardeerende woorden geuit voor haar plichtgetrouw kranig werken.

De internationaal bekende blinde en doofstomme Amerikaansche: HELEN KELLER, die naast haar wetenschappelijken en litterairen arbeid ook sociaal werk pleegt te verrichten, heeft een prijs van £ 1000 voor haar buitengewone prestaties verworven. Deze prijs wordt door het Amerikaansche tijdschrift „Pictorial Review" jaarlijks toegekend aan de Amerikaansche vrouw, die zich gedurende de laatste 10 jaren voor land en landgenooten het verdienstelijkst heeft gemaakt. HELEN KELLER heeft jarenlang gepoogd, het lot te verbeteren van de blinden en dooven, wier leven door financieele omstandigheden nog vermoeilijkt werd; en heeft volkomen alleen, door eigen lezingen, een som van boven de £ 200.000 weten bijeen te krijgen, ter ondersteuning van deze allerarmste landgenooten.

Met groote bewondering werd gememoreerd Gravin ANNE ELISABETH DE NOAILLES, op 56-jarigen leeftijd in haar woning te Parijs overleden. Zij was (behalve óók schilderes: een tentoonstelling in 1927 van 50 harer bloemenpastels werd door de pers zeer gunstig beoordeeld) een letterkundige van groot en nobel talent. Haar romans, ook haar laatste boek „Le Livre de la Vie", in 1932 uitgegeven, zijn zeer bekend. Maar het superieurste is zij als dichteres; en haar gedichtenbundels zullen tot de bekend blijvende behooren. Gravin de Noailles is de eerste vrouw geweest, die tot Commandeur in het Legioen van Eer is benoemd. Zij was buitenlandsch lid der Belgische Academie van Fransche taal en letteren, In 1921 kreeg zij den litteratuurprijs van 10.000 francs van de Académie Française.

Ten slotte nemen wij een artikeltje over uit het Grafisch Weekblad van 19 April l.l. De titel luidt: „Waardeering van den arbeid der huismoeders". En de inhoud is dit: „In Zwitserland is onlangs een vonnis geveld, waarin de groote beteekenis van den arbeid van een huisvrouw tot uitdrukking kwam. Een arbeidersvrouw, moeder van twee kinderen, was overreden geworden. Aan den man en vader der kinderen was door de rechtbank in het betreffende kanton een schadevergoeding van 25.000 franken toegekend. Hiertegen ging de beklaagde in beroep, aanvoerende dat de vader van de kinderen niet beschadigd was geworden en deze toch de kostwinner van de familie was. De arbeid van de huisvrouw als huishoudster zou materieel niet te waardeeren zijn. De hoogere instantie stelde niettemin de schadeloosstelling nog 5000 franken hooger, met de motiveering, dat de vader niet alleen degene was, die de familie onderhield, doch dat de vrouw hem daarbij steunde door haar werken in de huishouding en haar zorg voor de kindereu. De arbeidskracht van de vrouw moest gelijk gesteld worden met die van den kostwinner" (wij spatieëeren). „Thans was de vader gedwongen een betaalde kracht in de huishouding te nemen, die evenwel de moeder bij de kinderen niet vervangen kan".

Dit beteekent dus niet: waardeering van iemand individueel, doch van de geheele groep arbeidskrachten als huisvrouw. Wij hopen, dat ook in ons land binnen niet te langen tijd de huisvrouwentaak van gelijke waarde zal worden geschat, als is het Zwitsersche kanton in quaestie gebleken is.

NEDERLANDSCHE VROUWEN VAN BETEEKENIS, OVERLEDEN TUSSCHEN 1 FEBRUARI EN 1 JUNI 1933.

In deze laatste maanden zijn verscheiden vrouwen gestorven, die beslisten aanleg hadden naar den artistieken kant, of die mooi maatschappelijk werk hebben verricht.

Mw. MARIE VAN DIJK, op 64-jarigen leeftijd te 's-Gravenhage overleden, heeft — naast haar werk als leidster eener costuumzaak — socialen arbeid verricht als penningmeesteres, later als presidente van de afdeeling den Haag der Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht; als voorzitster gedurende tal van jaren van de Nationale Vereeniging voor Vrouwenarbeid; gedurende 25 jaar als lid van den Raad van Commissarissen van „Eigen Hulp", waarvan zij 10 jaar als eenige vrouw lid van de Vaste Commissie was; als lid van de Gemeentelijke Commissie van Toezicht op de Arbeidsbeurs; terwijl haar grootste werk geweest is: oprichting en voortdurend

presidentschap van het Haagsche Clubgebouw voor Vrouwen, dat na 11-jarig bestaan wegens financieele omstandigheden moest worden opgeheven, doch tot resultaat heeft gehad: oprichting van Vrouwenclubs in andere gemeenten in ons land, een Nationale Vereeniging daarvan, en lidmaatschap dier Vereeniging van de Internationale Vereeniging van Lyceumclubs.

Mevrouw S. VAN DER WIELEN-VAN RAALTE, oud-secretaresse en eere-lid van de Afdeeling 's-Gravenhage der Nederlandsche Vereeniging van Huisvrouwen, heeft veel voor deze Afdeeling beteekend en haar tot grooten bloei gebracht.

Te Middelburg is heengegaan Mevrouw W. A. DUMON TAK-VAN TRIGT, echtgenoote van den oud-burgemeester aldaar. De overledene was Ridder in de Orde van Oranje Nassau, heeft veel gedaan voor de Vereeninlging Kindervoeding, Tesselschade, de N.V. Verpleeghuis, terwijl zij van de oprichting af presidente was van het Bestuur der Industrie- en Huishoudschool.

In den leeftijd van 45 jaren verloor Utrecht Mw. JOHANNA NICOLETTA VAN DER LINDEN, die een voortreffelijke werkkracht is geweest als adjunct-directrice van de Gemeentelijke Arbeidsbeurs aldaar, hoofd der Afdeeling Vrouwen bij den Dienst der Arbeidsbeurs en Werkverschaffing.

Op 90-jarigen leeftijd overleed te Rijswijk (Z.-H.) Mevrouw D. ROSKES-NEURDENBURG, die eene der beste representanten is geweest van het Nederlandsch Zendelinggenootschap, met haar man gewerkt heeft te Modjowarno en daarna met hem hier te lande de leiding had van het huis voor zonen van Zendelingen.

Eveneens werd bijzonder mooi werk verricht door Mw. MATHILDA VAN OPPEN, die 11 jaar directrice is geweest van Huize Bethlehem te Maastricht: Pension voor in betrekking zijnde dames van de R.-Katholieke Vereeniging ter Bescherming van Meisjes in Nederland.

Ook door het overlijden van haar medebestuurslid Mevrouw A. MAERTENS-WILKING, die met Mw. THOMPSON uit Breda de Kring Hulst, later na 10 jaar de Afdeeling Hulst, oprichtte, van welke Kring en Afdeeling zij steeds de presidente was, heeft dezelfde R.-Katholieke Vereeniging een groot verlies geleden.

Op velerlei gebied is prachtig werk verricht door Mevrouw ALBERTINE STEENHOFF-SMULDERS, die van den aanvang af redactrice was van Van Onzen Tijd, van 1920 af hoofdredactrice van het door haar opgerichte blad De Katholieke Vrouw, terwijl zij tevens het tijdschrift Mei en de vrouwenrubriek van het dagblad Het Centrum heeft deredigeerd. In de R.K. drankbestrijding nam zij een eerste plaats in. Zij was een der baanbreeksters van de Katholieke litteraire beweging der tachtigers. Verscheiden boeken, verzen, historische romans heeft zij geschreven; terwijl zij ook als vertaalster en als schrijfster van kinderboeken naam heeft gemaakt.

Te Amsterdam is gestorven, 65 jaar oud, Mevrouw JO SCHREVE-IJZERMAN, die eene onzer bekende beeldhouwsters was, verscheiden harer stukken in het Stedelijk Museum zag opgenomen; in 1912 de koninklijke gouden medaille en de bronzen medaille der stad Amsterdam verwierf, in 1920 de bronzen medaille der stad Brussel, terwijl zij tevens lid was van het hoofdbestuur van „Pro Senectute" en lid der Amslerdamsche Bioscoopcommissie.

Eveneens in de hoofdstad overleed de schilderes HENRIËTTE SOPHIA ASSCHER, die voornamelijk stilleven, vruchten en bloemen beoefende, en veel oude menschen in gestichten geteekend heeft. Haar werk is o.a. op de Wereldtentoonstelling te San Francisco in 1915 met een zilveren medaille bekroond.

De Gooische kunstschilderes FROUKJE WARTENA, op 77-jarigen leeftijd gestorven, heeft de akte M.O. in hand- en perspectief teekenen behaald, is eenige jaren als teekenleerares aan de Kunstnijverheidsschool te Amsterdam verbonden geweest, doch heeft zich later geheel aan de schilderkunst gewijd. Zij heeft in België, vooral in Brugge, ook in Frankrijk, in Brabant en op de Veluwe geschilderd, en heeft op de tentoonstellingen van Arti te Amsterdam en van de Vereeniging van beeldende Kunstenaars Laren-Blaricum te Laren menigmaal haar doeken geëxposeerd.

De bekende schilderes ANNA ADRIANA VAN PROOYEN, die vice-presidente was van de Vereeniging van Schilderessen O. D. I. S., is 74 jaar oud te 's-Gravenhage overleden.

MINA BUDERMAN-VAN DIJK, de beste operette-zangeres, die ons land gekend heeft, is als 81-jarige in de hoofdstad heengegaan.

Te Bussum overleed ANNA HESSE-SLAUDEROF, een bekende figuur in het Amsterdamsche Amusements-leven, die als kind kleine rolletjes speelde bij Prot en zich tot soubrette ontwikkelde.

Te 's-Gravenhage is gestorven DINI VON ESSEN-BERGSMA, een bekende danseres, die geruimen tijd in Indië is geweest, en later in de residentie een atelier en dansschool heeft opgericht.